

10.10.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/25238/2024

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITON LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSESTA TEOLLISUUDEN TUOTANTOPROSESSIEN VÄHÄHIILISTÄMISEN JA ENERGIATEHOKKUUDEN EDISTÄMISEEN SEKÄ ILMASTONEUTRAALIIN TALOUTEEN SIIRTYMISEN EDISTÄMISEEN MYÖNNETTÄVÄSTÄ AVUSTUKSESTA

Ennakoitava toimintaympäristö mahdollistaa investoinnit

Elintarviketeollisuus teki merkittäviä tuotannollisia investointeja 1980- ja 1990-luvuilla. Alalla on päätettävä lähivuosina niiden korvausinvestoinneista. Elintarviketeollisuus on investoinut viime vuosina päästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen tuloksekkaasti, mutta työtä tämän eteen on vielä jatkettava toimialalla. Investointien kohtalon ratkaisee se, millaiseksi toimintaympäristöksi Suomi koetaan kilpailijamaihin nähden.

Elintarviketeollisuusliiton (ETL) jäsenkyselyssä alkuvuodesta 2024 Suomen suhteelliseksi heikkouksiksi korostuivat sääntelyyn liittyvät kysymykset. Sääntelyn osalta ennakoitavuutta, viranomaisten tulkintoja ja lupaprosesseja pidettiin heikkoutena. Kasvun mahdollistajista heikkoutena nousivat esiin tuet kansainvälistymiseen ja yritystukien saatavuus.

Hallitusohjelma lupaa turvata vakaan toimintaympäristön yrittämiselle ja investoinneille ennakoitavalla ja vakaalla sääntelyllä sekä verotuksella. ETL pitää hyvänä, että hallitus haluaa käyttää veropoliittikkaa investointien edistämiseen.

Ehdotettu investointikannustin on kuitenkin rajattu siten, että vain harvoilla ruoka-alan liittyvillä investoinneilla olisi mahdollisuus hyödyntää sitä. ETL:n vähähiilisyystiekartan mukaan kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttää elintarvikealan arvoketjulta merkittäviä investointeja ja uuden teknologian käyttöönottoa, mikä näkyy väistämättä tuotantokustannuksissa ja vaikuttaa suomalaisen elintarvikealan kansainväliseen kilpailukykyyn. Yhteiskunnan pitää tarjota kannustimia kestävämmälle ruuantuotannolle. Vähähiilisten toimintatapojen edistämiseksi on varmistettava investointituet kotimaisen teollisuuden uudistumiseen.

Investointiavustuksen kustannusten alaraja liian korkea

Elintarviketeollisuusliitto katsoo, että investointikustannusten alaraja 30 miljoonaa euroa on liian korkea (4 §). Sitä tulisi alentaa merkittävästi ja näin sen käyttökelpoisuus yritysten näkökulmasta kasvaisi. Laskennan tulisi olla myös konsernikohtainen. Lisäksi esitystä tulisi muuttaa esitystä siten, että investointikustannukseen laskettaisiin yksittäisen investointikohteen lisäksi myös tuen myöntämisedellytykset täyttävä investointiohjelma, joka voisi koskea maantieteellisesti laajempaa aluetta kuin yhtä tuotantolaitosta. Tämä mahdollistaisi tuen laajemman hyödyntämisen.

Tuettavien investointien olisi oltava toiminnassa 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä. Tämä ehto tulee rajoittamaan tuen käyttökelpoisuutta, koska on olemassa rajallinen määrä hankkeita, jotka saadaan toimintaan määräraajassa. Tämä puoltaa tukikelpoisten hankkeiden

alarajan tarkastelua. ETL kiinnittää huomiota, että tukea vähennetään eri tavoin samaan aikaan lausunnolla olevassa verotuksen kautta myönnettävässä investointihyvityksessä, mikäli hanke ei toteudu aikarajan sisällä. ETL kiinnittää huomiota, että tukea vähennetään eri tavoin samaan aikaan lausunnolla olevassa investointiavustuksessa, mikäli hanke ei toteudu aikarajan sisällä.

Elintarviketeollisuuden keväällä päivitetyn vähähiilisyden tiekartan mukaan elintarvikealan yritysten kiinnostus tuotannon sähköistämiseen on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Sähköistämisen avulla voidaan vähentää alan riippuvuutta fossiilisista polttoaineista kuten esimerkiksi maakaasusta. Lisäksi se nähdään potentiaalisena mahdollisuutena edistää vähähiilisyttä. Kustannukset ja teknologiaratkaisut eivät vielä täysin tue tuotannon sähköistämistä kaikissa elintarviketeollisuuden prosesseissa. ETL katsoo, että sähköistämisen edistämiseen tarjottavan avustuksen tulisi olla sama 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, mitä se on muiden kuin sähköistämiseen liittyvien kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien investointien kohdalla.

Hallitusohjelman tavoitteena on edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Biokaasu on myös tunnustettu keskeisenä ratkaisuna vähähiilisyden edistämiseen useissa päivitettyissä vähähiilisyystiekartoissa. Monet viimeaikaiset muutosehdotukset heikentävät edellytyksiä investoida biokaasun tuotantoon ja hyödyntämiseen. ETL pitää tärkeänä, että uusiutuvan energiaan tuotantoon tai varastointiin liittyvät biokaasuinvestoinnit sisältyisivät investointiavustuksen piiriin. Asetusta tulisi muuttaa siten, että uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi sisältyisivät myös tuettaviin hankkeisiin kriisi- ja siirtymäpuitteiden mukaisesti siten, että uusiutuvan sähkön tuotantoon tähtäävät maatuulivoima- ja aurinkovoimahankkeet rajattaisiin tukiohjelman ulkopuolelle, sillä niiden voidaan katsoa etenevän Suomessa jo markkinaehtoisesti.

ETL katsoo, investointiavustuksen käyttökelpoisuus elintarviketeollisuudessa on heikko tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin johtuen korkeasta investointikustannusten alarajasta ja ehdosta, että ettei tuki ei saa johtaa tuotantokapasiteetin kasvattamiseen.

Asetuksen 8 § 2 momentissa ehdotetaan, että tarkasteltaessa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä otetaan huomioon myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt. Tämä ei ole perusteltu eikä vastaa energiasektorilla käytössä olevaa laskentatapaa.

Asetuksen 10 §:n mukaan palkat ja yleiskustannukset eivät olisi avustuksen perusteeksi hyväksyttäviä kustannuksia. Investoinnin suunnitteluun ja toteutukseen liittyvät palkat ja yleiskustannukset olisi tärkeää sisällyttää avustuksen piiriin, koska ne ovat merkittävä osa kokonaiskustannuksista.

ETL katsoo, että 13 §:n 4 kohdassa avustushakemusten vertailussa sovellettaviin perusteisiin tulisi lisätä myös vaikutukset huoltovarmuuteen.

Fossiilisten lannoitteiden käyttö on myös yksi ruoantuotannon merkittävistä päästölähteistä. Siirtymällä biokaasun tuotannosta saataviin kierrätyslannoitteisiin ja tulevaisuudessa vetytaloudesta saatavan vihreän ammoniakkin käyttöön voidaan vähentää suomalaisen elintarvikealan ja maatalouden päästöjä sekä vahvistaa huoltovarmuutta. Ruoka-alan puhtaan siirtymän ja päästöjen vähentämisen näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että investointiavustuksen piirissä olisivat investoinnit puhtaasta vedystä valmistettavan ammoniakkin tuotantoon. Ammoniakkia voidaan käyttää lannoitteiden valmistuksessa korvaamaan fossiilisen energian avulla valmistettua ammoniakkia. Ammoniakkia voidaan käyttää myös polttoaineena.

Lisätietoja:

Yhteiskuntasuhdejohtaja Jukka Ihanus, jukka.ihanus@etl.fi, puh. 050 463 9929